

IN DE DERDE AFLEVERING VAN DE SERIE OVER STEDENBANDEN DE VRIENDSCHAPSBAND TUSSEN DE JONGE GROEISTAD ALMERE EN DE OUDE DEENSE STAD AALBORG. EEN JUMELAGE DIE EEN IETWAT TOEVALLIG BEGIN KENDE.

Grensoverschrijdende vriendschap met een niet te hoog bobo-gehalte

Almere behoort straks tot de grootste gemeenten van Nederland en zal onder meer om die reden intensiever nationale en internationale banden met andere gemeenten moeten aangaan', betoogt het gemeentelijk bureau 'Bestuursondersteuning' in een interne notitie aan het College van Burgemeester en Wethouders van Nederlands snelst groeiende stad.

Vooralsnog is het mondiale netwerk van Almere ijl. De gemeente sloot in 1985 een 'Verbinding voor de Vriendschapsstad' met het Deense Aalborg. In 1986 werd een 'intentieverklaring inzake samenwerking' met de Soedanese havenstad Port Sudan afgegeven. En in 1996 is een 'Memorandum of Understanding' getekend met de Ghanese stad Kumasi. Met het Engelse Milton Keynes worden verkennende besprekingen gevoerd over het aanhalen van de banden. En met het Zweedse Växjö zijn veelbelovende contacten gelegd. Dat is het wel zo'n beetje – veel goede bedoelingen en hartelijke contacten maar betrekkelijk weinig substantie. De in 1994 gesloten overeenkomst tot samenwerking met het Tsjechische Ceske Budejovice is dit jaar zelfs opgezegd.

'Je kunt wel ongebreideld banden aangaan met andere steden, maar dat willen we niet', zegt Astrid Geitel, verantwoordelijk voor de internationale betrekkingen binnen het Almeerse bureau Bestuursondersteuning. 'Almere wil alleen banden aangaan waar de gemeente zelf ook iets aan heeft. De overeenkomst met Ceske Budejovice is opgezegd omdat de taalbarrière het contact ernstig bemoeilijkte.'

De groeiende genegenheid voor Milton Keynes – de vrijwel voltallige Almeerder gemeenteraad ging er op bezoek – ligt voor de hand. Het is net als Almere een nieuwe stad die explosief groeit – in de komende jaren zal het inwonertal verdubbelen van 250.000 naar 500.000. En de ontkiemende vriendschap met Växjö? Wat is daarvoor de reden? Astrid Geitel: 'Växjö is voor

ons interessant vanwege de kennis die ze daar hebben op onderwijsgebied.' In de Zuid-Zweedse stad was twintig jaar lang een dependance van de universiteit van Lund gevestigd. Die dependance is uitgegroeid tot een zelfstandige universiteit. Geitel: 'Wij kunnen van die ervaring leren, Almere wil ook graag hoger onderwijs aantrekken.'

De banden met Port Sudan en Kumasi zijn van een andere orde – daarbij spelen solidariteit en charitas een belangrijker rol dan het wederzijds profijt. Uitdrukkelijk meldt de ambtelijke notitie over de Almeerder stedenbanden dan ook: 'De contacten met Port Sudan en Kumasi vallen buiten de reikwijdte van dit voorstel.'

Almere wil stedenbanden die worden gedragen door de bevolking

Stedenbanden, aldus diezelfde notitie, hebben behalve eigenbelang ('het opdoen van kennis en ervaring') ook een breder ideeel en educatief oogmerk, namelijk: 'Het stimuleren bij de plaatselijke bevolking van de instelling dat de wereld voor een ieder open ligt.' Daarbij speelt het particulier initiatief een bepalende rol. De resultaten van een stedenband mogen zich niet beperken tot plaquettes en zilveren geschenkborden in de burgemeesterskamer, zegt Robert Rinsma, manager evenementen en productie van de Stichting Stadspromotie Almere en voorzitter van de Stichting Partnersteden Almere (Spa). Rinsma: 'Een stedenband moet worden gedragen door de bevolking. We hebben in Almere een rijk verenigingsleven, niet alleen sportclubs, maar ook bijvoorbeeld een bloeiend amateurtoneel en verschillende muziekgezelschappen. Dat zijn de groepen die een stedenband levend moeten houden. Uitwisselingen mogen niet een te hoog bobo-gehalte krijgen. We kunnen wel contacten leggen met Japan om bedrijven hier naar

toe te krijgen, maar de voetbalclub gaat heus niet naar Japan toe. De Spa wil geen vriendschapsbanden met steden die niet binnen een dag met auto of trein bereikt kunnen worden.'

De Spa krijgt jaarlijks een gemeentelijke subsidie van f 14.000 gulden. Het is moeilijk om via het bedrijfsleven nog wat extra sponsorgeld binnen te krijgen, zegt Rinsma. 'Dat lukt alleen een enkele keer voor concrete activiteiten, met name op sportgebied.' Dus moet de Spa in beginsel zien rond te komen met de gemeentelijke bijdrage. Van dat luttele bedrag wordt een respectabele reeks activiteiten verwezenlijkt: bemiddeling tussen scholieren in Aalborg en Almere die met elkaar willen corresponderen, organisatie van studiereizen voor leraren en schoolhoofden, afvaardiging van een Almeerder kunstenaars naar de 'Triennale 2000' in Aalborg, organisatie van sportontmoetingen. Maar alles bij elkaar is dat toch niet voldoende om de kosmopolitische ambities van Almere te realiseren. Rinsma, inwoner van Almere sinds 1984 en daarmee een oudgediende in die gemeente, kijkt met enige jaloezie naar zusterstad Aalborg. 'Daar hebben ze de stedenbanden echt zeer professioneel aangepakt, een team van drie ambtenaren is er fulltime mee bezig.' Maar Almere is behalve een tikje afgunstig toch vooral trots op de uitwisseling met Aalborg. Dat contact is 'voor Nederland uniek', pocht het bureau Bestuursondersteuning in de al eerder aangehaalde notitie. Het draagt bij 'aan het verstevigen van de identiteit Almere-Almeerder', want die band 'hebben wij alleen' (in de tekst is het woordje 'wij' vet gedrukt).

De ontstaansgeschiedenis van die exclusieve band is nogal prozaïsch.

Aalborg heeft vijftienvintig zustersteden, bijna allemaal in Europa. Eén stad per land. (Met twee uitzonderingen. In de VS zijn er twee partnersteden: Racine en Solvang. Ook in Duitsland heeft Aalborg twee zustersteden – Rendsburg en Wismar. Toen de jumelage werd aangegaan, lagen die steden nog in twee verschillende landen – de Bondsrepubliek en de DDR.)

Waarom werd Almere in 1985 uitverkoren als Nederlandse partner van Aalborg?

Eerst was Eindhoven aangezocht, zegt Kaj Kjaer, die destijds burgemeester van Aalborg was. Aalborg wil zichzelf graag ontwikkelen tot het Silicon Valley van Jutland. Een stedenband met de Brabantse lichtstad sloot goed aan bij dat streven. Maar Eindhoven wees de avances af. Kjaer: 'Ons beleid was erop gericht banden aan te gaan met een lint van steden dwars door Europa. Toen het met Eindhoven niet lukte, besloten we op zoek te gaan naar een Nederlandse stad waarvan de naam met een A begon. Almere toonde interesse en er waren al wat contacten.'

Pas de laatste vier, vijf jaar worden meer be-

leidsmatige criteria aangelegd bij de keuze van steden waarmee wordt samengewerkt, zegt Jane Vinter, een van de drie medewerkers van het Aalborgse gemeentelijk jumelagebureau. 'Vroeger was die selectie nogal arbitrair. Iemand had toevallig een band met Aalborg en daar bloeide dan iets moois uit op.'

'De steden waarmee contact wordt onderhouden zullen enige gelijkenis met Almere moeten vertonen', verordonneert de al eerder aangehaalde interne notitie van het Almeerse bureau Bestuursondersteuning.

Daarvan is wat betreft Aalborg weinig spra-

... Almere behoort straks tot de grootste gemeenten van Nederland en zal onder meer om die reden intensiever nationale en internationale banden met andere gemeenten moeten aangaan ...

ke. De stad beroemt zich op een verleden dat terug gaat tot de vroege Middeleeuwen, Almere viert dit jaar net zijn vijftienvijftig jarig bestaan. De Nederlandse gemeente is een groeikern, er worden elk jaar drieduizend nieuwe woningen gebouwd, jaarlijks breidt het voortgezet onderwijs zichzelf uit met dertig klassen en om de groei van de beroepsbevolking op te vangen moeten ieder jaar vierduizend nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd worden. De bevolking van Aalborg groeide in het afgelopen decennium met nog geen zesduizend mensen.

Natuurlijk: er kunnen met enige inspanning wel inhoudelijke redenen voor de jumelage opgevoerd worden. Aalborg heeft bijvoorbeeld de jongste universiteit van Denemarken (opgericht in 1974, inmiddels twaalfduizend studenten), die zich vooral profileert op het gebied van ICT. Almere wil graag profiteren van die kennis. Maar in de praktijk stoelt ook in Nederland jumelagebeleid vaak op toeval en persoonlijke contacten, erkent Spa-voorzitter Robert Rinsma. Hij geeft een voorbeeld: 'Samen met Lancaster, Aalborg en Rendsburg organiseren we internationale jeugdspelen, elk jaar in een andere stad. In Lancaster ontmoette onze wethouder bestuurders uit Växjö en dat klikte – dus dan wordt op zo'n contact voort gebouwd.' Een inhoudelijk motief voor de stedenband kan achteraf altijd nog wel gevonden worden.

Internationale contacten voor Aalborg van vitaal belang

Dat Aalborg zo'n actief jumelagebeleid voert is minder toevallig dan de alfabetische aanleiding voor de band met Almere. Het havenstadje

(ruim 160.000 inwoners) is de regionale hoofdstad van Noord Jutland – een gebied dat door zijn ligging voortdurend van de Europese kaart dreigt af te vallen. Het jumelagebureau is ook uniek in Denemarken, zegt Jane Vinter. 'Meestal worden stedenbanden vooral onderhouden door de secretaresse van de burgemeester.'

Internationale contacten zijn voor Aalborg van vitaal belang. Een kwart eeuw geleden, toen Almere net zijn eerste inwoners ontving, was de oude Vikingstad nog een centrum van scheepsbouw, textiel- en tabaksindustrie. Van die bedrijvigheid is niets meer over. De werkloosheid in Jutland liep begin jaren negentig op tot meer dan vijftien procent van de beroepsbevolking. Inmiddels is dat percentage, mede dankzij honderden miljoenen Kronen Europees ontwikkelingsgeld, terug gelopen tot iets boven de zes procent. De regionale hoofdstad Aalborg telt zo'n vijfduizend werklozen, circa 6 procent van de beroepsbevolking.

Het stadsbestuur van Aalborg, waarin de Sociaal Democratische Partij sinds mensenheugenis de scepter zwaait (16 van de 31 zetels in de gemeenteraad, vier van de zeven wethouders plus de gekozen burgemeester), is diep doordrongen van de noodzaak de banden met Europa zo strak mogelijk aan te halen. Oppositie tegen dat beleid is er alleen van extreem rechtse zijde. 'In principe heeft ieder gemeenteraadslid één zusterstad onder zijn hoede', zegt Jane Vinter. Er is wel eens wat kritiek op al te reislustige stadsbestuurders, maar die kan meestal ondervangen worden, betoogt zij. 'Na iedere reis wordt gerapporteerd wat er gedaan is, welke kosten zijn gemaakt, wie die betaald heeft, wie er mee zijn geweest, of er echtgenoten bij waren. Dat zijn standaard formulieren. Die informatie is publiek toegankelijk, dat voorkomt geroddel over snoepreisjes.'

Opvallend is dat Aalborg geen banden onderhoudt met steden in de Derde Wereld (uitgezonderd een jumelage met de Chinese provinciehoofdstad Henei), hoewel de belangstelling voor ontwikkelingssamenwerking in Denemarken zeker zo groot is als die in Nederland. 'We hadden hier, net als in Nederland, in de jaren zeventig tachtig ook wel groepen die wilden samenwerken met gemeenten in Nicaragua of Bangladesh,' zegt oud burgemeester Kjaer. 'Ik heb burgers die daarom verzochten altijd door verwezen naar de ambassades van die landen in Kopenhagen.'

Tegenover het 'Venskabskysekretariat' (het jumelagebureau) dat direct onder de burgemeester ressorteert en in het stadhuis is gevestigd, zetelt het Europees bureau waar vier ambtenaren werken. Tot twee jaar geleden was het jumelagebureau onderdeel van het Europees bureau. De

twee werden gesplitst om beter op Brussel te kunnen focussen, zegt Stig Berg Norsk die directeur is van het Europees bureau. 'Onze lokale politici wilden Europees geld naar deze regio trekken en de zakenwereld daar meer bij betrekken. Dat is andersoortig werk dan het onderhouden van de banden met partnersteden.'

In Brussel heeft het Aalborgs Europees Bureau nog een dependance die de belangen van de regio's Noord Jutland en Viborg behartigt. 'Ik zag een paar weken geleden op ons kantoor in Brussel een kaart van Denemarken hangen waarop de gebieden waren aangegeven waar het meeste Europese geld naartoe gaat', zegt Stig Berg Norsk. 'Tot mijn verbazing waren de regio's die het meest van Europese hulp profiteren precies ook de gebieden waar de meeste mensen bij het referendum tegen de Euro stemden.' Hij verklaart die paradox uit de botsing tussen witte en blauwe boorden werkers. 'Er is veel EU-geld naar de universiteit en naar ons nieuwe Science Park gegaan. Met Europees geld zijn hier sinds 1987 vijftienduizend nieuwe banen gecreëerd. Maar die banen, vooral in de ICT-sector, passen niet altijd bij de lokale werklozen. Die zijn meestal laag geschoold, ze hebben in de visserij gewerkt of als arbeider in een van de verdwenen industriën. We hebben mensen uit andere streken en zelfs uit andere landen moeten importeren om de nieuwe vacatures te vullen, vooral technici. Er is nu al een internationale basisschool geopend in Aalborg en ik denk dat we snel internationaal voortgezet onderwijs zullen krijgen.'

De kloof tussen de twee groepen – kosmopolitische witte boorden en lokale blauwe boorden – groeit, zegt Sig Berg Norsk. 'En de laatste worden steeds nationalistischer.'

In het uit de Renaissance stammende voormalige stadhuis van Aalborg, dat sinds de verhuizing van het gemeentebestuur naar een groter pand als tentoonstellingsruimte dienst doet, hangen vlak naast de ingang prominent twee bonte, door Afrikaanse kunst geïnspireerde schilderijen van Emeke Buitelaar uit Almere. Zij was een van de vijftiengestig kunstenaars – één uit elke zustergemeente – die deelnamen aan de Triennale die in de zomer van het vorig jaar werd georganiseerd onder leiding van burgemeester Henning G. Jensen van Aalborg. 'Na intensief contact tussen Aalborg en het secretariaat van de Spa is het gelukt om toch nog één Almeerse kunstenaar geïnteresseerd te krijgen voor dit project', onthult het activiteitenoverzicht van de Stichting Partnersteden Almere. Dat klinkt terughoudender dan de jubeltoon in de catalogus van de aardige tentoonstelling waar het resultaat te zien is van een week creatief werken in de kop van Jutland. Daarin wordt gesproken over de

Aalborg, Jens Bangs huis

*... het stadsbestuur van Aalborg
is diep doordrongen van de noodzaak
de banden met Europa
zo strak mogelijk aan te halen...*

'vurige geesten' die de Triennale mogelijk maakten en over de 'alom enthousiaste' reacties op het project.

De Triennale is een nieuw initiatief in het kader van de uitwisseling tussen Aalborg en zustersteden. Het is de artistieke pendant van de succesvolle internationale Jeugdspelen, waarover het verslag van de Spa in heel wat geestdriftiger woorden bericht wordt dan over de samen schepende kunstenaars. In 1999 was Aalborg gaststad voor de spelen, Almere was aanwezig met honderd sporters plus begeleiding. Dit jaar is Almere aan de beurt. Spa-voorzitter Robert Rins-

ma: 'Aalborg is erg handig in het binnenhalen van Europese gelden voor zulke evenementen, wij liften mee op hun kennis. Zo kunnen we de kosten in toom houden. De kinderen die meegaan betalen 350 gulden, daarvoor zijn ze een week onder de pannen. Wij zorgen dat ze allemaal een net pak hebben bij het openingsdéfile, daarvoor zoeken we sponsors onder de Almeerder ondernemers.' Vorig jaar werden de spelen in Rendsburg gehouden. 'Het werd een groot succes voor Almere waarbij veel medailles zijn binnengehaald', meldt het verslag van de Spa. 'Ook afgevaardigden van het gemeentebestuur, de wethouders Henk Smeeman en Pauline van Hoogenhuizen, gaven acte de présence.'

Zulke prominenten kosten meer kopbrekers dan een badmintonploeg of een volleybalteam.

We kregen in Aalborg vijf dagen lang negentig officiële gasten over de vloer – burgemeesters, wethouders, prominente zakenmensen', herinnert Jane Vinter zich. 'Het was een fantastische week, maar als ik 's avonds thuis kwam kon ik geen pap meer zeggen. Buitenstaanders denken altijd dat wij een luizenbaan hebben, met interessante contacten, diners en recepties. Alsof we voortdurend van een betaalde vakantie genieten. Het imago van gemeenteambtenaren is in Denemarken toch al slecht. Zegt de ene plantsoenarbeider tegen de ander: "Mijn schop is gebroken." Zegt de ander: "Je mag wel zo lang op de mijne leunen". Dat is het beeld dat van ons bestaat. Maar er wordt van ons juist een grote inzet en flexibiliteit verwacht.'

Het is niet de bedoeling dat Aalborg nog nieuwe stedenbanden aangaat, zegt Vinter. 'Maar we werken wel graag op elk gebied samen met andere gemeenten, zowel op nationaal als op internationaal niveau. We hebben net nog een delegatie van de Faroer eilanden op bezoek gehad die alles wilde weten over ons onderwijs. Noorwegen, Zweden, Engeland en Nederland zijn daar ook sterk in geïnteresseerd. En bedrijven doen regelmatig een beroep op ons voor hun representatie. Als ze prominente gasten uit het buitenland krijgen, willen ze graag dat wij een ontvangst op het gemeentehuis organiseren.'

De drie Aalborgse 'internationale consulente' en de stagiaire die op het jumelagebureau werkt zijn vrouwen. 'Het is ook vrouwenwerk', zegt Vinter, met een gebrek aan politieke correctheid dat geen man ongestraft zou durven tonen. 'Behalve alle organisatorische klussen, bestaat ons werk voor een flink deel ook uit verzorging. Je moet erop letten dat de hapjes en de drankjes klaar staan, zorgen dat de speeches klaar liggen, voortdurend de mannen nalopen.'

'Soms', verzucht zij, 'Soms lijkt het of we een kleuterschool beheren in plaats van een jumelagebureau.'